ÚLOHY 1–5 SE VZTAHUJÍ K VIDEOUKÁZCE Č. 1:

1. Označte půdorys pokoje, který je popisován ve videoukázce.

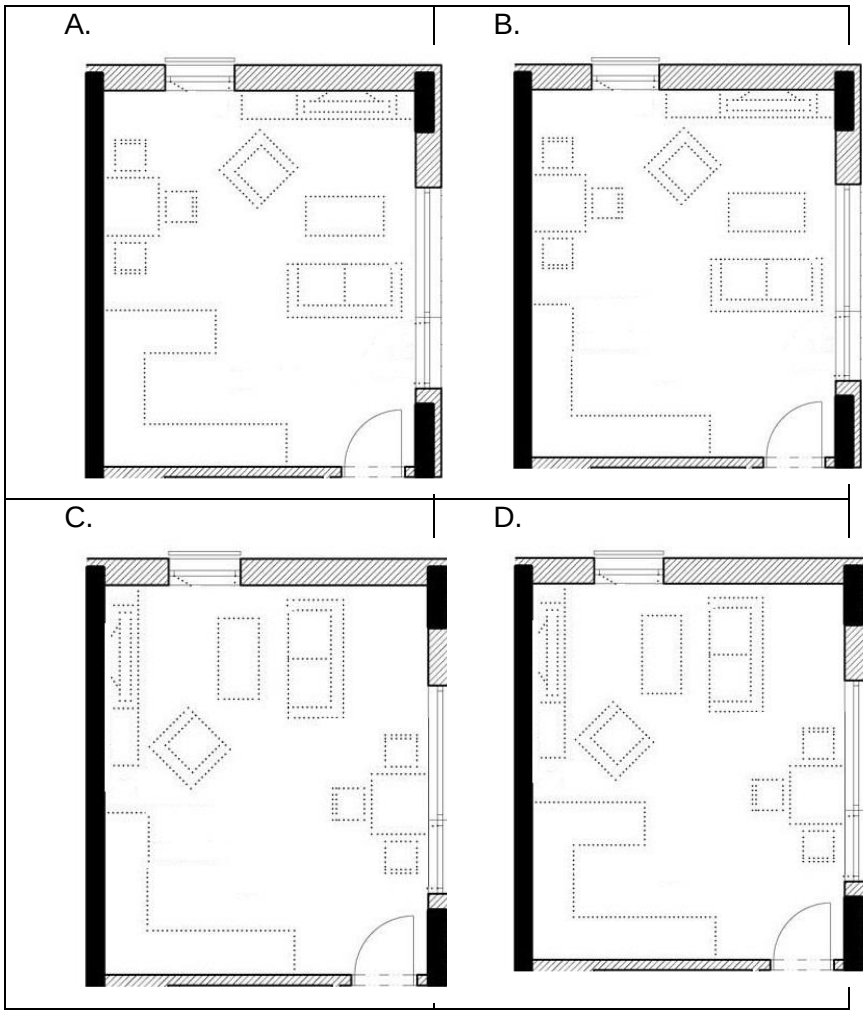

2. Označte větu, která nejpřesněji odpovídá textu v českém znakovém jazyce.

A. Premiér Pavel Starý (TOP 09) měl schůzku s ministrem financí Karlem Novým (ODS).
B. Premiér Karel Starý (TOP 09) měl schůzku s ministrem zdravotnictví Pavlem Novým (ODS).
C. Premiér Karel Nový (ODS) měl schůzku s ministrem zdravotnictví Pavlem Starým (TOP 09).
D. Premiér Pavel Nový (ODS) měl schůzku s ministrem financí Karlem Starým (TOP 09).

3. Označte řádek, na kterém je uvedeno, co řekla mluvčí o českých filmech.

A. Při sledování českých filmů vždycky usínám.
B. České filmy mě vůbec nebaví.
C. Dneska už jsem jeden český film viděla, než jsem si šla po poledni lehnout.
D. Když se teď budu dívat na český film, určitě usnu.

4. Označte řádek, na kterém je uveden název filmu, který mluvčí už viděla.

A. Prsten
B. Pán prstenů
C. Pán prstenů II
D. Nový prsten II

5. Označte řádek, na němž je uveden klub, kterému mluvčí fandí.

A. fotbalový klub Slavia
B. hokejový klub Slavia
C. fotbalový klub Sparta
D. hokejový klub Sparta

NA ZÁKLADĚ VIDEOUKÁZKY Č. 2 ODPOVĚZTE NA OTÁZKY 6–8.

6. Kolikrát dokáže ježík zvětšit svůj objem napumpováním vody?

A. Zvětší svůj objem na 1,5násobek.
B. Zvětší svůj objem na 2násobek.
C. Zvětší svůj objem na 2,5násobek.
D. Zvětší svůj objem na 3násobek.

7. Mohou velké ryby lovit ježíka?

A. Ne.
B. Ano.
C. Ano, ale pouze ježíka hnědého.
D. Ano, ale nikoli ježíka hnědého.

8. Kolik druhů ježíků existuje?

A. 6
B. 14
C. 19
D. 60

ÚLOHY 9–12 SE VZTAHUJÍ K VIDEOUKÁZCE Č. 3:

9. Označte řádek, na kterém je uveden stát, o němž pojednává text v českém znakovém jazyce.

A. JAR
B. Alžírsko
C. Etiopie
D. Keňa

10. Doplňte následující větu:

78 % obyvatel africké země popisované ve videoukázce č. 3...

A. ... žije pod hranicí chudoby.
B. ... je gramotných.
C. ... má zkušenost s prostitucí.
D. ... je mladistvých.

11. Doplňte následující větu:

V africké zemi popisované ve videoukázce č. 3 se mimo velká města...

A. ... prodává veškeré zboží za velmi slušnou cenu.
B. ... smlouvá o cenu veškerého zboží.
C. ... prodává veškeré zboží za velmi nevýhodnou cenu.
D. ... málokdy smlouvá o cenu základních potravin.

12. Co je v africké zemi popisované ve videoukázce č. 3 tvrdě trestáno?

A. homosexualita a prostituce
B. homosexualita
C. dětská prostituce a smlouvání o ceny zboží v kamenných obchodech
D. dětská práce v dolech

---

13. Označte řádek, na němž je uveden rys jazykové situace, který <u>nesouvisí</u> s diglosií.

A. stabilita
B. prestiž
C. kreolizace
D. standardizace

---

14. Označte řádek, na němž všechna česká slova patří k indexům.

A. já, včera, tady
B. mňau, bum, kikirikí
C. teplota, stopa, kašel
D. Praha, ale, nevím

---

15. Označte řádek, na němž je uvedeno nejvýstižnější dokončení následující věty:

Vliv generativismu se v psycholingvistice promítl...

A. ... do zdůrazňování učení v procesu osvojování a užívání jazyka.
B. ... do hypotézy o vrozených předpokladech k osvojování a užívání jazyka.
C. ... zdůrazňováním situačního kontextu v komunikačním procesu.
D. ... zaměřením pozornosti na mentální reprezentaci jazykového projevu.

---

16. Označte řádek, na němž je uveden jazykový typ svahilštiny. Při určování typu přitom vyjděte z následujících svahilských výrazů:

niliandika *(já jsem psal)* – aliendesha *(on řídil)* – nitaendesha *(já budu řídit)* –

ataandika *(on bude psát)* – tutaendesha *(my budeme řídit).*

A. aglutinační
B. flexivní
C. izolační
D. polysyntetický

---

17. Označte termín/pojem, jenž se užívá pro jazykový přenos struktury z mateřského jazyka do jazyka cizího, který je vnímán jako chyba.

A. interference
B. transfer
C. inference
D. interjazyk

---

18. Označte řádek, na kterém <u>není</u> uveden představitel strukturalistického směru.

A. Roman Jakobson
B. Ferdinand de Saussure
C. Noam Chomsky
D. Louis Hjelmslev

---

19. Označte řádek, na kterém je uvedena charakteristika husté a multiplexní sociální sítě.

A. Jedinci v síti se vzájemně moc neznají, ale pokud se znají, jsou jejich vztahy pevné.
B. Téměř všichni jedinci v síti se znají a jejich vztahy se realizují ve více dimenzích.
C. Jedinci v síti mají velmi početné kontakty s jedinci z jiných sítí.
D. Většina jedinců se mezi sebou zná, ale jejich vztahy jsou velmi povrchní.

---

20. Označte řádek, na němž je správně uvedena kompetence, kterou popisuje následující charakteristika:

„Je to umění využívat jazykových i mimojazykových prostředků k náhradě ve znalosti jazykového kódu nebo k překlenutí jiných překážek, na kterých by proces komunikace mohl ztroskotat.“

(ŠÁRA, Milan a kol. *Prahová úroveň – čeština jako cizí jazyk*. Strasbourg : Council of Europe, 2001.)

A. jazyková kompetence
B. komunikační kompetence
C. sociokulturní kompetence
D. strategická kompetence

---

21. Označte vlastnost, která <u>nepatří</u> mezi základní rysy přirozených jazyků.

A. anizotropie jednotek
B. produktivnost
C. perfektivnost
D. systémovost

---

22. Označte řádek, na němž je uvedeno obsahově nejúplnější dokončení věty:

Psycholingvistika je věda zkoumající ...

A. ... význam biologických a psychologických faktorů ve vývoji jedince.
B. ... vliv poškození mozku na rozvoj řeči.
C. ... vývoj dětské řeči, a to pomocí empirických metod.
D. ... vztah jazykových projevů a psychických procesů.

---

23. Označte řádek, na kterém je uveden název <u>neexistujícího</u> periodika.

A. Sign Language Studies
B. American Annals of the Deaf
C. Journal of Deaf Studies and Deaf Education
D. American Studies in the Deaf and Sign Languages

---

24. Označte řádek, na němž je uveden vztah, ve kterém jsou manuální složky znaků českého znakového jazyka *EVA – STŘEDA – KNEDLÍK.*

A. homonymie
B. polysémie
C. opozitnost
D. synekdochičnost

---

25. Označte řádek, na němž je uvedeno jméno současného prezidenta *Světové federace Neslyšících* (*World Federation of the Deaf, WDF*).

A. Markku Jokinen
B. Ádám Kósa
C. Colin Allen
D. Mark Wheatley

---

26. Označte řádek, na kterém je uvedeno <u>nepravdivé</u> tvrzení.

A. V českém znakovém jazyce existuje více osobních zájmen než v češtině; v češtině existuje zvratné zájmeno.

B. Osobní zájmena patří mezi prostředky personální deixe.

C. V českém znakovém jazyce i v češtině existují zájmena, která mohou vyjadřovat dvojí typ plurálu – plurál inkluzívní a exkluzívní.

D. Na rozdíl od češtiny český znakový jazyk nerozlišuje u zájmena 3. osoby rod; v češtině patří některá osobní zájmena mezi zájmena bezrodá.

---

27. Označte notační zápis, který patří ke znaku na fotografii.

A.
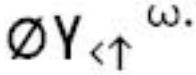

B.
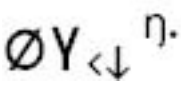

C.
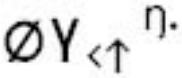

D.
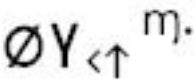

---

28. Označte řádek, který obsahuje pravdivou odpověď na otázku: Kolik zástupců českých a moravských ústavů pro hluchoněmé se zúčastnilo Milánského kongresu v roce 1880?

A. 0 – 5
B. 6 – 10
C. 11 – 15
D. 16 – 20

---

29. Označte řádek, na kterém je uvedeno <u>nepravdivé</u> tvrzení.

A. Domov mládeže a internát jsou podle vyhlášky MŠMT č. 108/2005 Sb. dvě různá označení pro jednu a tutéž instituci.

B. Raná péče je terénní sociální služba, která je případně doplněna ambulantní službou.

C. Třída, oddělení a studijní skupina zřízená pro žáky s těžkým zdravotním postižením má 4 – 6 žáků.

D. Ve třídách a studijních skupinách zřízených pro žáky s těžkým zdravotním postižením mohou zabezpečovat výchovně vzdělávací činnost souběžně 3 pedagogičtí pracovníci, z nichž alespoň 1 je asistent pedagoga.

---

30. Označte termín, který označuje *nepřátelské postoje a chování k neslyšícím lidem.*

A. audismus
B. non-hearingismus
C. surdoismus
D. deafismus

---

31. Označte řádek, na němž je uvedeno pravdivé znění *tzv. podmínky dominance.*

A. Pokud jsou ruce ve dvouručních znacích v různém tvaru, pak je jedna ruka pasivní a druhá ruka artikuluje pohyb. Ruka pasivní bývá v jednom z několika málo tvarů ruky (v tzv. tvarech nepříznakových).

B. Pokud jsou ruce ve dvouručních znacích v různém tvaru, pak je jedna ruka pasivní a druhá ruka artikuluje pohyb. Obě dvě ruce bývají v jednom z několika málo tvarů ruky (v tzv. tvarech nepříznakových).

C. Pokud jsou ruce ve dvouručních znacích v různém tvaru, pak je jedna ruka pasivní a druhá ruka artikuluje pohyb. Obě dvě ruce bývají v jednom z několika málo tvarů ruky (v tzv. tvarech příznakových).

D. Pokud se jedná o dvouruční znak s alternativním pohybem, na počátku artikulace se blíže k hlavě nachází ruka dominantní – u praváků pravá, u leváků levá.

---

32. Označte řádek, na němž jsou uvedeny jazykové jednotky, které se ve znakových jazycích objevují výhradně jako prostředky kontaktu s jazyky mluvenými.

A. lexémy vzniklé derivací
B. kompozita
C. iniciálové zkratky
D. přejímky

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 33–40

Upraveno z Nekvapil, J. (2010): O historii, teorii a modelech jazykového plánování. Slovo a slovesnost, *71, č. 1, s. 53-74.*

Teorie jazykového managementu

Teorie jazykového managementu (TJM) je od počátku budována jako široce založená obecná teorie, která na jedné straně zřetelně vymezuje svůj vztah k lingvistice, ale na druhé straně podstatně přesahuje její hranice a zasahuje až do dimenze sociokulturní (včetně socioekonomické). Zatímco klasické jazykové plánování a následné přístupy zdůrazňují úlohu makrosociální úrovně (resp. úlohu „sociálních struktur“) a konkrétní jazykové chování mluvčích v konkrétních jazykových interakcích spíše jen předpokládají, TJM tuto perspektivu převrací a zdůrazňuje praktiky mluvčích („aktérství“).

TJM vychází z toho, že v užívání jazyka lze odlišit dva procesy: (a) generování promluv (komunikačních aktů), (b) management promluv (komunikačních aktů), jinými slovy aktivity jazykové a metajazykové. S odkazem na Fishmana (1971) je často tato distinkce vystihována jako rozdíl mezi „jazykovým chováním“ a „chováním k jazyku“. Procesem (a) se zabývají teorie jazykové gramatiky (a „komunikační“ gramatiky). TJM se zabývá procesem (b). Manažování probíhá v konkrétních interakcích (rozhovorech) jednotlivců nebo v institucích různé složitosti a podle toho lze odlišit „jednoduchý management“ a „organizovaný management“. Příkladem jednoduchého managementu je to, když učitel na hodině cizího jazyka užije neobvyklý odborný výraz a po jeho vyslovení hned dodá obvyklý ekvivalentní výraz standardní. Příkladem organizovaného managementu je jazyková reforma nebo zavedení jazyka X do školského systému. Jednoduchý management probíhá v několika fázích:

(a) mluvčí si *povšimne* nějaké odchylky od očekávaného průběhu („normy“) komunikace (včetně nějaké jazykové normy),
(b) tuto odchylku může (ale nemusí) *hodnotit* (jestliže ji hodnotí záporně, jde o „neadekvátnost“ či „problém“)
(c) jako reakci na toto hodnocení mluvčí může (ale nemusí) *vybrat akční plán*
(d) a ten může (ale nemusí) *realizovat*.

Jak je zřejmé, TJM se neomezuje na jazykové problémy, ale vychází z toho, že jazykové chování může být ovlivňováno i pozitivními pocity (např. tím, že se někomu líbí nějaký jazyk, jeho forma ap.). Výše uvedené fáze jednoduchého managementu probíhají v řadě případů automaticky, mluvčí si je sám nemusí uvědomovat, ale například při psaní nebo výcviku ve škole lze odlišit fázi po fázi. Uvedené fáze lze vyčlenit i v organizovaném managementu, ten je však charakterizován zejména těmito rysy: (a) managementové akty jsou trans-interakční, (b) management probíhá v sociální síti nebo dokonce v instituci (organizaci), (c) komunikuje se o samotném managementu, (d) uplatňují se ve vyšší míře a explicitněji rozličné teorie a ideologie, (e) objektem managementu bývá vedle komunikace i jazykový systém.

Zatímco teorie jazykového plánování se typicky zabývají jen „organizovaným“ managementem, TJM si klade za prvořadý cíl ukázat souvislosti „jednoduchého“ a „organizovaného“ managementu. Ideálně je „organizovaný“ management založen na výskytu „jednoduchého“ managementu, jinak řečeno, souzní s povšimnutím a hodnocením mluvčích v konkrétních interakcích a pomocí adekvátních opatření odstraňuje problémy mluvčích. TJM samozřejmě uznává, že k tomuto ideálu je v praxi někdy hodně daleko, neboť aktéři „organizovaného managementu“ někdy produkují opatření nezávisle na tom, co se děje v konkrétních interakcích, a jejich prvořadým cílem není to, aby přispívali k hladkému průběhu komunikace, a vedle zájmů „jazykových“ prosazují „zájmy nejazykové“, čímž naopak mohou působit mluvčím další problémy.

33. Doplňte následující větu tak, aby odpovídala výše uvedenému textu:

Teorie jazykového managementu...

A. ... si všímá pouze pozitivních pocitů k jazyku.

B. ... se soustředí pouze na jazykové problémy v běžné komunikaci mluvčích, zatímco organizovaným managementem se zabývá pouze jazykové plánování.

C. ... se stejně jako jazykové plánování zabývá pouze jazykovými problémy na úrovni jednotlivce.

D. ... klade důraz na jazykové chování běžných mluvčích.

34. Označte řádek, na kterém je tvrzení, které je v souladu s textem.

A. Jazykové reformy většinou působí mluvčím problémy a ztěžují komunikaci.
B. Jazykový management může probíhat na institucionální úrovni.
C. Organizovaný management se zaměřuje na otázky nejazykové.
D. Každému opatření organizovaného managementu by měla předcházet anketa, v které budou zjišťovány názory mluvčích na konkrétní jazykové jevy.

35. Doplňte následující větu tak, aby odpovídala výše uvedenému textu:

Mezi dva typy managementu patří...

A. ... jednoduchý management a organizovaný management.
B. ... generování promluv a management promluv.
C. ... jazykový management a metajazykový management.
D. ... lingvistický management a sociokulturní management.

36. Označte řádek, na kterém je tvrzení, které je v souladu s textem.

A. Jazykový management probíhá ve čtyřech fázích.
B. Poslední fází jazykového managementu je vždy realizace plánu.
C. Organizovaný management probíhá v pěti fázích.
D. Jednotlivé fáze managementu jsou vždy neuvědomované a obtížně se rozlišují.

37. Označte řádek, na kterém je uvedeno, co v daném textu znamená slovo *realizovat*.

A. provést
B. objasnit
C. posoudit
D. zhodnotit

38. S využitím informací získaných z textu označte disciplínu, která se zabývá jazykovým managementem.

A. sociolingvistika
B. socioekonomika
C. generativní gramatika
D. kontrastivní lingvistika

39. Označte řádek, na kterém je uvedeno tvrzení, které vyplývá z textu.

A. Pojem jazykový management označuje jak teorii, tak např. opravování jazykových prostředků v konkrétních promluvách.

B. Jazykový management je téměř vždy spojen s růstem ekonomiky.

C. První publikace o jazykovém managementu pochází z roku 1971.

D. Jazykový management hodnotí všechny odchylky od očekávaného průběhu komunikace negativně.

40. Na základě informací uvedených v textu odpovězte na otázku: Která situace by mohla být považována za příklad jazykového managementu?

A. Když pedagog užívá na přednášce odborné termíny.

B. Když český mluvčí není spokojen se svou komunikační kompetencí v psané angličtině, a proto se přihlásí do kurzu angličtiny.

C. Když mluvčí češtiny vlastní několik různých cizojazyčných slovníků a rozhodne se jít si koupit knihu o jazykovém managementu.

D. Když rodilý mluvčí českého znakového jazyka užívá v komunikaci s neslyšícím kamarádem klasifikátory a specifikátory.